

УЛАДЗІМІР КОЖУХ

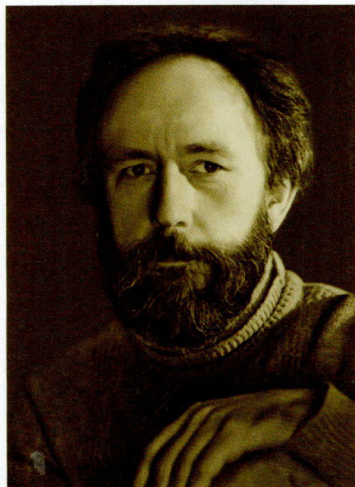
Владимир Кожух Uladzimir Kozhukh

Славутыя мастакі з Беларусі
Знаменитые художники из Беларуси
Famous artists from Belarus

УЛАДЗІМІР КОЖУХ

Владимир Кожух Uladzimir Kozhukh

Мінск
«Беларусь»
2018

УДК [75.071.1(476)(092)+929Кожух](084.1)

ББК 85.143(4Бел)я6

У47

Серыя заснавана ў 2012 годзе

Аўтар ідэі і каардынатар праекта *У. І. Пракапцоў* —
генеральны дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея
Рэспублікі Беларусь, кандыдат мастацтвазнаўства,
заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь

Аўтар тэксту і складальнік *У. І. Пракапцоў*

*Выданне ажыццёўлена па заказе і пры фінансавай падтрымцы
Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь*

На вокладцы: У. Кожух. «Славянскія крыніцы». 1994

ISBN 978-985-01-1278-1

© Пракапцоў У. І., тэкст, складанне, 2018

© Афармленне. «Выдавецтва «Беларусь», 2018

гісторыі беларускага выяўленчага мастацтва не так шмат майстроў, чыя творчасць з маладосці бурна ўліваецца ў мастацкую прастору краіны і прыцягвае ўвагу калег па гэтым цэху. Напрыканцы 1970-х гадоў карціны Уладзіміра Кожуха, прадстаўленыя на рэспубліканскіх і ўсесаюзных выставах, яскрава засведчылі будучы глыбінны талент маладога мастака з Беларускага Палесся.

Уладзімір марыў быць мастаком з дзяцінства. Значны ўплыў на яго аказаў занятак маці, якая выдатна вышывала, і гэты цуд глыбока запаў у душу хлопчыка. Затым, у больш сталым узросце, ён стане пераносіць код матчынай беларускай вышиванкі на свае жывапісныя палотны. Першыя дзіцячыя малюнкi былі на кавалках шпалер у хаце, затым у школе настаўнік малявання Мікалай Барадзінчык разгледзеў у ім талент будучага мастака і падтрымліваў яго парадамі. Напачатку 1960-х гадоў у родным Драгічыне Уладзімір наведваў адначасова тры студыі выяўленчага мастацтва — такая была прага ў юнака стаць мастаком.

Першыя дзіцячыя малюнкi на прыродзе, маляўнічыя краявіды роднага Палесся назаўжды будуць суправаджаць мастака ў яго творчасці, і з цягам часу ён створыць свой пейзаж — «арнаментальны краявід»: «У падмурку яго выяўленчай схемы — рытм, рапорты выяў, кантрасныя спалучэнні лакальных колераў — усё тое, што характэрна для вышыўкі і ткацтва на палях традыцыйных ручнікоў або ў аздобах слупкіх паясоў»¹. Гэта ад-

¹ *Гаранская Таццяна*. Заклінанне рэчаіснасці. Этнамадэрн Уладзіміра Кожуха // *Мастацтва*. 2013. № 9. С. 20.

рознівае яго творы ад твораў старэйшых мастакоў — В. Цвіркi, Л. Шчамялёва, В. Грамыкі, П. Масленiкава, М. Савiцкага, М. Данцыга, I. Рэя, I. Карасёва.

Уладзімір Кожух (1953—2017) — заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, выдатны жывапісец, тонкі каларыст, які дасканала валодаў малюнкам. Яго жывапісным творам уласцівыя кампазіцыйная завершанасць, абагульненасць вобразаў, філасафічнасць і метафарычнасць аўтарскага мыслення. Яму падудадныя былі як тэматычная карціна, так і пейзаж, нацюрморт, партрэт... Але за гэтай віртуознай лёгкасцю скрывалася шматгадовая мастацкая адукацыя і штодзённая, без выхадных і свят, напружаная праца аўтара за мальбертам, сам-насам з чыстым палатном.

Уладзімір атрымаў добрую мастацкую адукацыю ў вядомых старэйшых мастакоў у час вучобы ў Мiнскiм мастацкiм вучылішчы iмя А. Глебава, якое бліскуча скончыў у 1972 годзе; у 1978 годзе ён з вялікім поспехам скончыў аддзяленне жывапісу Беларускага дзяржаўнага тэатральна-мастацкага iнстытута. У адрозненне ад некаторых сваіх аднакурснікаў у час вучобы ён вельмі ўважліва прыслухоўваўся да парад педагогаў і з цеплынёй узгадваў Пятра Крохалева, Хаіма Ліўшыца, Барыса Аракчэева, Мая Данцыга. Абараніўшы на «выдатна» дыпломную работу «Свята ўраджаю», з 1981 года мастак актыўна ўдзельнічае ў рэспубліканскіх і ўсесаюзных выставах і праз чатыры гады ўступае ў Беларускі саюз мастакоў. Ужо тады такія мастакі, як Май Данцыг і Яўген Зайцаў, адзначалі незвычайны талент Уладзіміра Кожуха.

Па запрашэнні вядомага старшыні калгаса «Рассвет» Васіля Стравойтава як лепшы выпускнік iнстытута Уладзімір узначальвае мастацкую студыю ў Палацы культуры ў в. Мышкавічы. Але праз пэўны час ён робіць свой канчатковы выбар: разам з маладой жонкай змяняе шыкоўныя побытавыя ўмовы ў бясплатным калгасным катэдджы, пераехаўшы ў кватэру яе бацькоў у Мiнску, і вырашае яшчэ больш удасканаліць сваё прафесійнае майстэрства. У 1981 годзе мастак падае дакументы на конкурснай аснове ў творчыя майстэрні Акадэміі мастацтваў

СССР у Мінску пад кіраўніцтвам народнага мастака СССР М. А. Савіцкага. «Падчас вучобы ў інстытуце ён праявіў сябе таленавітым студэнтам па профільных дысцыплінах. Рабіў поспехі ў малюнку, жывапісе і кампазіцыі. Вельмі працаздольны, энергічны, ён звычайна на семестравыя прагляды прадстаўляў мноства твораў. У канцы кожнага семестра яго працы адбіраліся ў метадычны фонд інстытута. За старанняў у вучобе У. Кожух атрымаў магчымасць арганізаваць сваю персанальную выставу ў сценах інстытута», — так пісаў М. А. Савіцкаму ў характарыстыцы-рэкамендацыі для паступлення У. Кожуха ў творчы майстэрні Акадэміі мастацтваў СССР загадчык кафедры жывапісу тэатральна-мастацкага інстытута П. С. Крохалеў. Разам з ім праходзілі іспыты, а затым і навучанне яго сябры В. Альшэўскі, В. Дубрава, А. Ксяндзоў, Ф. Янушкевіч. Менавіта тут мастак годна прайдзе «ўніверсітэты Савіцкага», усвядоміўшы не толькі асноўныя законы мастацтва, але і на прыкладзе свайго настаўніка адносіны да мастацтва як да адказнай штодзённай працы. Усё далейшае творчае жыццё Уладзіміра Кожуха будзе падобным чынам падпарадкавана толькі мастацтву — з раніцы да позняй ночы ў майстэрні, без выхадных і святочных дзён.

Першым поспехам і грамадскім прызнаннем стала ў 1981 годзе карціна Уладзіміра Кажуха «Чэрвень. 1941 год», за якую яму на Усесаюзнай выставе ў Маскве была прысуджана Першая прэмія ЦК ВЛКСМ. Пра высокі прафесійны ўзровень маладога мастака, нягледзячы на пэўны ўплыў яго настаўніка, сведчылі класічная кампазіцыя і каларыт палатна, на якім трое жанчын выносяць з поля бою параненага маладога салдата. Гэта быў першы крок Уладзіміра Кожуха ў вялікае мастацтва, бо карціна ў нечым нагадвала біблейскія сюжэты і малады мастак здолеў знайсці непрамалінейнае вырашэнне тэмы вайны.

З 1983 года Уладзімір Кожух апантана працуе і ўпэўненай хадой ужо самастойна ідзе па сваёй мастакоўскай сцяжыне, актыўна ўдзельнічаючы ў рэспубліканскіх і ўсесаюзных выставах. За нізку карцін аб лёсе беларускай Мадонны, у склад якой увайшлі такія жывапісныя творы, як «Боль», «Усё жыву і жыву», «На Тройцу», у 1989 годзе ён быў адзначаны ганаровым

дыпламам Акадэміі мастацтваў СССР. Уладзімір імкнецца даць вобразу беларускай жанчыны-маці зусім іншае мастацка-вобразнае гучанне, напоўненае дабрынёй і светлымі пачуццямі, адыходзячы ад эпохі прэзентатыўнага партрэта і засяроджваючы сваю ўвагу на паэтыцы народнага мастацтва.

У гэты перыяд мастак стварае выдатную нізку жывапісных твораў, у тым ліку і прысвечаных беларускаму краявіду, з яго бязмежнымі палямі і пагоркамі, са статкамі кароў і берагамі рэк, так шчыmlіва знаёмых з дзяцінства, на фоне якіх нярэдка прысутнічае алегарычны вобраз жанчыны-маці, жанчыны-працаўніцы. Аўтар іх успрымае не прамалінейна — яны напоўнены складанымі асацыяцыямі і філасофскімі развагамі, пачатак якіх бярэцца яшчэ з часоў язычніцтва. У простых жывапісных кампазіцыях «Поле», «Роднае, чыстае, светлае», «Тры полі», «Пакравы», «Кветачніца» аўтар напаўняе свае палотны дасканалай сэнсавай і колеравай паэтыкай, нібыта шыфруе код нацыі.

З цягам часу творчасць Уладзіміра Кожуха набывае вялікую мастацка-сацыяльную і філасофскую напоўненасць. Свае выдатныя веды і майстэрства мастак паспяхова рэалізуе ў сацыяльнай тэме — у серыі жывапісных твораў і малюнкаў «Чарнобыльскага альбома», які ён пачаў у 1986 годзе на месцы трагедыі з групай сваіх мастакоў-калег. На выставе «Чарнобыльская трагедыя», якая праходзіла ў 1987 годзе ў Палацы мастацтваў, уразілі яго творы — «Развітанне з домам» (1987), «Настальгія» (1987), «Ахоўнік» (1987), «Павадыр» (1987) і асабліва карціна «Звар'яцелы» (1987), на якой паказаны экспрэсіўны вобраз жыхара з яго бездапаможнасцю перад радыяцыяй, што нясе нябачныя людскому воку атрутныя хмары, у выніку чаго трэба пакідаць родны дом. Не адзін дзень правёў ён у Чарнобыльскай зоне, у адселеных беларускіх вёсках, занатоўваючы ў малюнках і накідах пакінутую ў яго сэрцы вялікую трагедыю свайго народа.

Глыбока сімвалічным і вельмі моцным алегарычным акордам гучыць яго карціна «Ачышчэнне» (1987), дзе на светлым фоне храма двое ліквіда-

тараў спрабуюць ачысціць духоўную святыню ад радыяцыі. Нягледзячы на яе фрагментарнасць, дынаміка і рух, актыўная перспектыва выяўляюцца ў гэтым творы праз дзве кантрасныя фігуры ў маскахалатах, што стаяць абাপал абраза Маці Божай з Ісусам Хрыстом на руках на лесвіцах над зачыненымі дзвярыма. Voxхрыста-чырвоны абраз утварае цэнтральную дамінанту карціны — здаецца, што ліквідатары спрабуюць ачысціць не толькі храм ад радыяцыі, але і нашы душы ад вялікага грэхападзення. У 1991 годзе за нізку жывапісных твораў «Чарнобыля чорная быль» Уладзімір Кожух удастоены прэміі Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі. Частка яго твораў экспанавалася ў час работы 45-й сесіі Генеральнай Асамблеі ААН і мела вялікі міжнародны поспех. Некаторыя творы з гэтай нізкі Уладзімір перадаў пазней у дар Брагінскаму краязнаўчаму музею.

У 1994 годзе ў час правядзення ў Віцебску I Міжнароднага пленэра па жывапісе імя М. Шагала, удзельнікам якога быў і Уладзімір Кожух, незалежнае журы ўтанаравала яго спецыяльным прызам ад акцыянерна-камерцыйнага банка «Беларусь» — выданнем персанальнага каталога яго твораў, які мне пашанцавала анансаваць уступным артыкулам. Гэта было прызнанне яго таленту ўжо на міжнародным узроўні.

Акрылены гэтым поспехам, мастак яшчэ больш актыўна працуе адразу ў некалькі жанрах. Здаецца, яму былі падуладныя самыя розныя тэмы. Асабліва хвалявала яго тэма мінулай вайны, і тут ён імкнуўся адлюстраваць яе не прамалінейна, паказваючы ўвесь цяжар барацьбы і жыцця беларускіх партызан і іх сем'яў у лясх і балотах у часы нямецкай акупацыі, а праз вобразна-псіхалагічную напоўненасць персанажаў і жывапісна-кампазіцыйную завершанасць твора («Лясная школа», 1985) — ад маладой настаўніцы з кнігамі і глобусам і да сталых мужчын на цёмным фоне памяшкання, якія кладуць апошнія абгабляваныя дошкі для падлогі, і хлопчыка ў светлым праёме адкрытых дзвярэй на фоне лесу і ўзброеных партызан...

Нельга не адзначыць і тэму Афганістана, якая таксама прайшла праз творчасць Уладзіміра Кожуха. Яго жывапіснае палатно «Ордэнам Чырво-

най Зоркі» (1986—1987) спачатку не хацелі нават браць на рэспубліканскую выставу — такая моцная ў ім хваля трагедыі і так неардынарна на той час яна была вырашана маладым мастаком. Ён раскрывае трагедыйнасць сітуацыі праз глыбокі псіхалагізм і дынаміку фігур бацькоў, якія ў далёкім Афганістане страцілі свайго сына.

У 2015 годзе мастак спрабуе выйсці на новы ўзровень асэнсавання тэмы мінулых войнаў, ваенных канфліктаў, удзелу ў іх нашых братэрскіх славянскіх народаў і памяці загінуўшых. У творы «Янка, Иванко, Иван» (2015) ён знаходзіць зусім іншы мастакоўскі ход у адрозненне ад суровага стылю сваіх мастакоў-педагогаў і калег — уносіць больш высокую лірычную ноту ў мастацка-трагедыйнае вырашэнне кампазіцыі: трое маладых салдат за сталом з белым ручніком, караваем хлеба і трыма памінальнымі келіхамі, што навечна разам, як браты, узняліся над родным вясковым краявідам...

Шмат твораў Уладзіміра Кожуха прысвечана тэме нацыянальнага адраджэння, тэме хрысціянства, народным святам, якія былі блізкія яму з дзяцінства. Нездарма праз многія яго жывапісныя работы праходзіць выява царквы з роднага Драгічына. Больш за 30 жывапісных палотнаў было прадстаўлена ў 2013 годзе ў мастацкай галерэі Інстытута тэалогіі БДУ, створаных аўтарам у розныя перыяды, але аб'яднаных агульнай тэмай — «Свята душы». Серыі кампазіцый «На Вялікдзень», «На Каляды», «На Тройцу», «Яблычны спас» прысвечаны праваслаўным святам. Кожны твор уражвае не толькі вялікай агульнай духоўнай напоўненасцю, але і непаўторнасцю, колеравым кампазіцыйным вырашэннем кожнага з іх. З гэтага цыкла нельга не адзначыць кампазіцыю «Чытанне малітвы», падгледжаную мастаком яшчэ ў дзяцінстве. Яна ўражвае сваёй шчырасцю і сімфоніяй дабрыні: цяжарная жанчына з заплюшчанымі вачыма трымае ў руках малітоўнік і просіць у Бога дабра для сваёй сям'і і будучага дзіцяці... На фоне цёмнага зорнага неба ў светлых фарбах у экспрэсіўнай манеры постаць беларускай жанчыны-мадонны выглядае вельмі эмацыянальна і па-мастацку дасканала.

На пачатку 1990-х гадоў Уладзімір Кожух зацвердзіў сябе як сталы мастак, як мастак-наватар, як мастак-мадэрніст. Семантыка яго жывапісных твораў бярэ свой пачатак ад беларускай архаікі, матчыных народных песень і ручнікоў, беларускага сакральнага мастацтва. Твор «Вытокі» (1994), дзе тры жанчыны ля крыніцы сімвалізуюць не толькі братэрскія народы, але і вобраз трох Мадонн, якія сышлі са святых абразоў, — яскравы прыклад аўтарскага этнамадэрнізму. Гэта тычыцца і сюжэтна-тэматычнай карціны «Якуб Колас» (трыпціх, 2007), дзе наш пясняр паказаны ў трох іпастасях — не толькі як паэт-класік, але і як нашчадак, грамадзянін сваёй Бацькаўшчыны, які захаваў свае гістарычныя карані, сувязь з роднай зямлёй.

Жывапісная мелодыка этнамадэрнізму характэрная для палотнаў Уладзіміра Кожуха, прысвечаных тэме жанчын, і напоўнена своеасаблівым гучаннем. Агульнай для яго стала лірычная лінія, якая ідзе поруч з дзівоснымі жаночымі вобразамі, што не толькі захапляюць сваёй прыгажосцю, гарманічнасцю, але і напаўняюць кожны твор светлай паэзіяй высокіх пачуццяў: «Кветачніца» (2002), «Як птушка» (1999), «Кастрычнік. Дарога. Дождж» (2011) і інш.

Асабліва захапляе мілагучная жывапісная пластыка мастака ў творах, прысвечаных абагульненым вобразам жанчын у гармоніі з мелодыкай прыроднага пейзажу, з нізкі «Флора»: «Клапатлівая Флора» (2001), «Птушынае малако» (1999), «Дзяўчына ў белым» (1994), «Крынічка (1997), «Флора» (1998), «Павадак» (1998), «Амавенне. Флора» (2003), «Песні восені» (2002), «Песні вясны» (1998), «Флора. Поўдзень» (1997). Акрамя вобразаў жанчын-працаўніц — «Кветачніца», «Лісічкі» (2012), «Тая, што стаіць ў вадзе», а таксама нізкі твораў з жанчынай-Флорай, асобнае месца займае тэма Мастака і Музы, любай жанчыны — сімвала ўсяго першароднага і адвечнага: «Майстар» (1994), «Якая ляжыць на пагорках» (2002), «Ева» (2005), «Ружовы вечар» (1992), «Вячэрняя песня» (1994).

Тонкай жывапісна-кампазіцыйнай мелодыкай напоўнены тыя творы Уладзіміра Кожуха, дзе аўтар надзвычай віртуозна і далікатна мадэлюе

жаночае цела, у тым ліку і аголенае, з выцягнутымі прапорцыямі, на фоне пейзажу, што надае ім высокамастацкую эстэтычную прыцягальнасць як твораў мастацтва. Гэта яшчэ адна яго таленавітая мастакоўская іпастась, прыдуманая аўтарам ці творча інтэрпрэтаваная ім з антычнай культуры. Сярод абагульненых жаночых вобразаў мы міжволі знаходзім аўтарскае параўнанне з вобразамі казачных дзеў, запазычаных і з народных дываноў, блізкіх па матывах да беларускага фальклору. Хочацца асабліва адзначыць унікальны твор — «Партрэт Алены Кіш» (2006), які ўвабраў у сябе вялікую духоўную энергетыку архетыпу як самой мастачкі, так і яе твора — дывана, арганічна аб'яднаных кампазіцыйна і жывапісна ў адно цэлае. Уладзіміру Кожуху, на наш погляд, удалося адным сваім твораў прыадкрыць таямніцу творчай спадчыны Алены Кіш, паказаць прыгажосць вобраза самой мастачкі, што дагэтуль не ўдавалася ніводнаму мастаку.

Нельга не адзначыць і жывапісныя кампазіцыі, прысвечаныя мастакам-сучаснікам, з якімі Уладзімір Кожух даўно сябраваў і добра ведаў іх у жыцці. Гэта «Партрэт У. Пракапцова» (2016), а таксама «Прастор. Марына і Мікалай Ісаёнкi» (1989). Палотны напоўнены шчырасцю і дабрынёй аўтара, якімі ён заўсёды ахвотна дзяліўся з кожным.

Апошнім часам Уладзімірам Кожухам была зроблена вялікая праца па стварэнні серыі партрэтаў выдатных дзеячаў навукі для Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Многія з іх давялося рэканструіраваць з фотаздымкаў і гравюр розных эпох, але, нягледзячы на іх прэзентатыўны характар, кожны з іх напоўнены глыбокім вобразна-псіхалагічным зместам і выкананы на высокім мастацкім узроўні. Каб глыбей раскрыць вобразы, аўтару давялося шмат працаваць з адпаведнымі дакументамі. Асабліва хочацца вылучыць партрэт акадэміка-мастака і мастака-педагога М. А. Савіцкага, якому яго таленавіты вучань У. Кожух быў удзячны усё сваё творчае жыццё. Партрэт выкананы ў цёплым каларыце на арнаментаваным фоне беларускага дывана, з караваем хлеба на сталі і зброяй часоў вайны, што нагадвае сюжэты вядомых твораў гэтага выдатнага мастака.

У 2014 г. Уладзімір Кожух быў узнагароджаны Спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь дзеячам культуры і мастацтва. Ён неаднойчы прымаў удзел у дабрачынных акцыях — у прыватнасці, для арганізацыі «“SOS” — Дзіцячая вёска Бараўляны» (апошні раз у маі 2017 г. ужо цяжка хворы).

Уладзіміру Кожуху як жывапісцу, нягледзячы на яго сціплы характар, было падуладнае ўсё. Ём зроблена вельмі шмат знакавых твораў. Ён праявіў сябе вялікім наватарам і імправізатарам, шматгранным творцам і ў першую чаргу глыбока нацыянальным мастаком са сваім адметным філасофскім бачаннем свету. У яго шырокай рознапланавай творчай спадчыне, што складае адзіны жывапісны цыкл, гучаць творчыя мелодыі дабрыні і летуценняў, дух веры, святла і чысціні, што прайшлі праз яго сэрца і назаўсёды занатаваныя ім на палотнах.

Уладзімір Пракапцоў,
кандыдат мастацтвазнаўства

В

истории белорусского изобразительного искусства не так много мастеров, чье творчество еще в молодости бурно вливается в художественное пространство страны и привлекает внимание коллег по этому цеху. В конце 1970-х годов картины Владимира Кожуха, представленные на республиканских и всесоюзных выставках, ярко засвидетельствовали будущий глубинный талант молодого художника из Белорусского Полесья.

Владимир мечтал быть художником с детства. Значительное влияние на него оказало занятие матери, которая прекрасно вышивала, и это чудо глубоко запало в душу мальчика. Затем, в более зрелом возрасте, он станет переносить код материнской белорусской вышиванки на свои живописные полотна. Первые детские рисунки были на кусках обоев в доме, затем в школе учитель рисования Николай Бородинчик рассмотрел в нем талант будущего художника и поддерживал его советами. В начале 1960-х годов в родном Дрогичине Владимир посещал одновременно три студии изобразительного искусства — такова была жажда у юноши стать художником.

Первые детские рисунки на природе, красочные пейзажи родного Полесья всегда будут сопровождать художника в его творчестве, и с течением времени он создаст свой пейзаж — «орнаментальный»: «В основе его изобразительной схемы — ритм, рапорты образов, контрастные сочетания локальных цветов — все то, что характерно для вышивки и ткачества на полях традиционных ручников или в украшениях слущ-

ких поясов»¹. Это отличает его произведения от произведений старших художников — В. Цвирко, Л. Щемелева, В. Громыко, П. Масленникова, М. Савицкого, М. Данцига, И. Рея, И. Карасева.

Владимир Кожух (1953—2017) — заслуженный деятель искусств Республики Беларусь, отличный живописец, тонкий колорист, который в совершенстве владел рисунком. Его живописным произведениям свойственны композиционная завершенность, обобщенность образов, философичность и метафоричность авторского мышления. Ему подвластны были как тематическая картина, так и пейзаж, натюрморт, портрет... Но за этой виртуозной легкостью скрывались многолетнее художественное образование и ежедневная, без выходных и праздников, напряженная работа автора за мольбертом, наедине с чистым холстом.

Владимир получил хорошее художественное образование у известных старших художников во время учебы в Минском художественном училище имени А. Глебова, которое блестяще закончил в 1972 году; в 1978 году он с большим успехом окончил отделение живописи Белорусского государственного театрально-художественного института. В отличие от некоторых своих однокурсников он очень внимательно прислушивался к советам педагогов и с теплотой вспоминал Петра Крохалева, Хаима Лившица, Бориса Аракчеева, Мая Данцига. Защитив на «отлично» дипломную работу «Праздник урожая», с 1981 года художник активно участвует в республиканских и всесоюзных выставках и через четыре года вступает в Белорусский союз художников. Уже тогда такие художники, как Май Данциг и Евгений Зайцев, отмечали необычный талант Владимира Кожуха.

По приглашению известного председателя колхоза «Рассвет» Василия Старовойтова как лучший выпускник института Владимир возглавляет художественную студию во Дворце культуры в д. Мышковичи. Но через

¹ *Гаранская Тацяна. Заклінанне рэчаіснасці. Этнамадэрн Уладзіміра Кожуха // Мастацтва. 2013. № 9. С. 20.*

некоторое время он делает свой окончательный выбор: вместе с молодой женой меняет шикарные бытовые условия в бесплатном колхозном коттедже, переехав в квартиру к родителям супруги в Минске, и решает еще более усовершенствовать свое профессиональное мастерство. В 1981 году художник подает документы на конкурсной основе в творческие мастерские Академии художеств СССР в Минске под руководством народного художника СССР М. А. Савицкого. «Во время учебы в институте он проявил себя талантливым студентом по профилирующим дисциплинам. Делал успехи в рисунке, живописи и композиции. Очень работоспособный, энергичный, он обычно на семестровые просмотры представлял множество произведений. В конце каждого семестра его работы отбирались в методический фонд института. За усердие в учебе В. Кожух получил возможность организовать свою персональную выставку в стенах института», — так писал М. А. Савицкому в характеристике-рекомендации для поступления В. Кожуха в творческие мастерские Академии художеств СССР заведующий кафедрой живописи театрально-художественного института П. С. Крохалев. Вместе с ним проходили экзамены, а затем и обучение его друзья В. Альшевский, В. Дубрава, А. Ксендзов, Ф. Янушкевич. Именно здесь художник достойно пройдет «университеты Савицкого», осознав не только основные законы искусства, но и на примере своего наставника отношение к искусству как к ответственной ежедневной работе. Вся дальнейшая творческая жизнь Владимира Кожуха будет подобным образом подчинена только искусству — с утра до поздней ночи в мастерской, без выходных и праздничных дней.

Первым успехом и общественным признанием стала в 1981 году картина Владимира Кожуха «Июнь. 1941 год», за которую ему на Всесоюзной выставке в Москве была присуждена Первая премия ЦК ВЛКСМ. О высоком профессиональном уровне молодого художника, несмотря на определенное влияние его учителя, свидетельствовали классическая композиция и колорит полотна, на котором три женщины выносят с поля боя раненого молодого солдата. Это был первый шаг Владимира Кожуха

в большое искусство, ведь картина в чем-то напоминала библейские сюжеты и молодой художник смог найти непрямолинейное решение темы войны.

С 1983 года Владимир Кожух неистово работает и уверенной походкой уже самостоятельно идет по своей художнической тропе, активно участвуя в республиканских и всесоюзных выставках. За серию картин о судьбе белорусской Мадонны, в состав которой вошли такие живописные произведения, как «Боль», «Все живу и живу», «На Троицу», в 1989 году он был отмечен почетным дипломом Академии художеств СССР. Владимир старается дать образу белорусской женщины-матери совсем другое художественно-образное звучание, наполненное добротой и светлыми чувствами, отходя от эпохи презентативного портрета и сосредоточивая свое внимание на поэтике народного искусства.

В этот период художник создает отличный цикл живописных произведений, в том числе и посвященных белорусскому пейзажу, с его бескрайними полями и холмами, со стадами коров и берегами рек, так щемяще знакомых с детства, на фоне которых нередко присутствует аллегорический образ женщины-матери, женщины-работницы. Автор их воспринимает не прямолинейно — они наполнены сложными ассоциациями и философскими рассуждениями, начало которых берется еще из времен язычества. В простых живописных композициях «Поле», «Родное, чистое, светлое», «Три поля», «Покрова», «Цветочница» автор наполняет свои полотна совершенной смысловой и цветовой поэтикой, как бы шифрует код нации.

С течением времени творчество Владимира Кожуха приобретает большую художественно-социальную и философскую наполненность. Свои отличные знания и мастерство художник успешно реализует в социальной теме — в серии живописных произведений и рисунков «Чернобыльского альбома», который он начал в 1986 году на месте трагедии с группой своих художников-коллег. На выставке «Чернобыльская трагедия», которая проходила в 1987 году во Дворце искусств, поразили его про-

изведения — «Прощание с домом» (1987), «Ностальгия» (1987), «Охранник» (1987), «Поводырь» (1987) и особенно картина «Обезумевший» (1987), на которой показан экспрессивный образ жителя с его беспомощностью перед радиацией, что несет невидимые человеческому глазу ядовитые тучи, из-за которых нужно оставлять родной дом. Не один день провел он в Чернобыльской зоне, в отселенных белорусских деревнях, запечатлевая в рисунках и набросках оставшуюся в его сердце большую трагедию своего народа.

Глубоко символично и очень сильным аллегорическим аккордом звучит его картина «Очищение» (1987), где на светлом фоне храма двое ликвидаторов пытаются очистить духовную святыню от радиации. Несмотря на ее фрагментарность, динамика и движение, активная перспектива ощущаются в этом произведении за счет двух контрастных фигур в масках-халатах, стоящих вокруг образа Матери Божией с Иисусом Христом на руках на лестницах над запертыми дверями. Охристо-красный образ образует центральную доминанту картины — кажется, что ликвидаторы пытаются очистить не только храм от радиации, но и наши души от большого грехопадения. В 1991 году за цикл живописных произведений «Чернобыля черная быль» Владимир Кожух удостоен премии Федерации профсоюзов Беларуси. Часть его произведений экспонировалась во время работы 45-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН и имела большой международный успех. Некоторые произведения из этого цикла позже Владимир передал в дар Брагинскому краеведческому музею.

В 1994 году во время проведения в Витебске I Международного пленэра по живописи имени М. Шагала, участником которого был и Владимир Кожух, независимое жюри наградило его специальным призом от акционерно-коммерческого банка «Беларусь» — изданием персонального каталога его произведений, который мне повезло анонсировать вступительной статьей. Это было признание его таланта уже на международном уровне.

Окрыленный этим успехом, художник еще более активно работает сразу в нескольких жанрах. Кажется, ему были подвластны самые разные

темы. Особенно волновала его тема минувшей войны, и здесь он стремился отразить ее не прямолинейно, показывая всю тяжесть борьбы и жизни белорусских партизан и их семей в лесах и болотах во время немецкой оккупации, а через образно-психологическую наполненность персонажей и живописно-композиционную завершенность произведения («Лесная школа», 1985) — от молодой учительницы с книгами и глобусом и до взрослых мужчин на темном фоне помещения, которые кладут последние оструганные доски для пола, и мальчика в светлом проеме открытой двери на фоне леса и вооруженных партизан...

Нельзя не отметить и тему Афганистана, которая также прошла через творчество Владимира Кожуха. Его живописное полотно «Орденом Красной Звезды» (1986—1987) сначала не хотели даже брать на республиканскую выставку — так сильна в нем волна трагедии и так неординарно на то время оно было решено молодым живописцем. Он раскрывает трагедийность ситуации через глубокий психологизм и динамику фигур родителей, которые в далеком Афганистане потеряли своего сына.

В 2015 году художник пытается выйти на новый уровень осмысления темы прошлых войн, военных конфликтов, участия в них наших братских славянских народов и памяти погибших. В произведении «Ваня, Иванко, Иван» (2015) он находит совершенно другой художественный ход в отличие от сурового стиля своих художников-педагогов и коллег — вносит более высокую лирическую ноту в художественно-трагедийное решение композиции: трое молодых солдат за столом с белым полотенцем, караваем хлеба и тремя поминальными бокалами, что навечно вместе, как братья, поднялись над родным деревенским пейзажем...

Много произведений Владимира Кожуха посвящено теме национального возрождения, теме христианства, народным праздникам, которые были близки ему с детства. Недаром через многие его живописные работы проходит образ церкви из родного Дрогичина. Более 30 живописных полотен было представлено в 2013 году в художественной галерее Института теологии БГУ, созданных автором в разные периоды, но объединен-

ных общей темой — «Свет души». Серии композиций «На Пасху», «На Рождество», «На Троицу», «Яблочный спас» посвящены православным праздникам. Каждое произведение впечатляет не только большой общей духовной наполненностью, но и неповторимостью, цветовым композиционным решением каждого из них. Из этого цикла нельзя не отметить композицию «Чтение молитвы», подсмотренную художником еще в детстве. Она поражает своей сердечностью и симфонией доброты: беременная женщина с закрытыми глазами держит в руках молитвенник и просит у Бога добра для своей семьи и будущего ребенка... На фоне темного звездного неба в светлых красках в экспрессивной манере фигура белорусской женщины-мадонны выглядит очень эмоционально и художественно совершенно.

В начале 1990-х годов Владимир Кожух утвердился как зрелый художник, как художник-новатор, как художник-модернист. Семантика его живописных произведений берет свое начало от белорусской архаики, материнских народных песен и ручников, белорусского сакрального искусства. Произведение «Истоки» (1994), где три женщины у источника символизируют не только братские народы, но и образ трех Мадонн, которые сошли со святых икон, — яркий пример авторского этномодернизма. Это касается и сюжетно-тематической картины «Якуб Колас» (триптих, 2007), где наш песняр показан в трех ипостасях — не только как поэт-классик, но и как потомок, гражданин своего Отечества, который сохранил свои исторические корни, связь с родной землей.

Живописная мелодика этномодернизма характерна для полотен Владимира Кожуха, посвященных теме женщин, и наполнена своеобразным звучанием. Общей для него стала лирическая линия, идущая рядом с изумительными женскими образами, которые не только восхищают своей красотой, гармоничностью, но и наполняют каждую работу светлой поэзией высоких чувств: «Цветочница» (2002), «Как птица» (1999), «Октябрь. Дорога. Дождь» (2011) и др.

Особенно восхищает чарующая живописная пластика художника в произведениях, посвященных обобщенным образам женщин в гармонии

с мелодикой природного пейзажа, из серии «Флора»: «Заботливая Флора» (2001), «Птичье молоко» (1999), «Девушка в белом» (1994), «Родничок» (1997), «Флора» (1998), «Наводнение» (1998), «Омовение. Флора» (2003), «Песни осени» (2002), «Песни весны» (1998), «Флора. Юг» (1997). Кроме образов женщин-тружениц — «Цветочница», «Лисички» (2012), «Та, что стоит в воде», а также цикла произведений с женщиной-Флорой, особое место занимает тема Художника и Музы, любимой женщины — символа всего первородного и вечного: «Мастер» (1994), «Та, что лежит на холмах» (2002), «Ева» (2005), «Розовый вечер» (1992), «Вечерняя песня» (1994).

Тонкой живописно-композиционной мелодикой наполнены те произведения Владимира Кожуха, где автор очень виртуозно и деликатно моделирует женское тело, в том числе и обнаженное, с вытянутыми пропорциями на фоне пейзажа, что придает им высокохудожественную эстетическую притягательность как произведениям искусства. Это еще одна его талантливая художественная ипостась, придуманная автором или творчески интерпретированная им из античной культуры. Среди обобщенных женских образов мы невольно находим авторское сравнение с образами сказочных дев, заимствованных и из народных ковров, близких по мотивам к белорусскому фольклору. Хочется особо отметить уникальное произведение «Портрет Алены Киш» (2006), вобравшее в себя большую духовную энергетику архетипа как самой художницы, так и ее произведения — ковра, органически объединенных композиционно и живописно в одно целое. Владимиру Кожуху, на наш взгляд, удалось одним своим произведением приоткрыть тайну творческого наследия Алены Киш, показать красоту образа самой художницы, что до него не удавалось ни одному художнику.

Нельзя не отметить и живописные композиции, посвященные художникам-современникам, с которыми Владимир Кожух давно дружил и хорошо знал их в жизни. Это «Портрет В. Прокопцова» (2016), а также «Простор. Марина и Николай Исаенки» (1989). Полотна наполнены сердечностью и добротой автора, которыми он всегда охотно делился с каждым.

В последнее время Владимиром Кожухом была проделана большая работа по созданию серии портретов выдающихся деятелей науки для Президиума Национальной академии наук Беларуси. Многие из них пришлось реконструировать по фотографиям и гравюрам разных эпох, но, несмотря на их презентативный характер, каждый из них наполнен глубоким образно-психологическим смыслом и выполнен на высоком художественном уровне. Чтобы глубже раскрыть их образы, автору пришлось много поработать с соответствующими документами. Особенно хочется выделить портрет академика-художника и художника-педагога М. А. Савицкого, которому его талантливый ученик В. Кожух был признателен всю свою творческую жизнь. Портрет выполнен в теплом колорите на орнаментированном фоне белорусского ковра, с караваем хлеба на столе и оружием времен войны, что напоминает сюжеты известных произведений этого блестящего художника.

В 2014 г. Владимир Кожух был награжден Специальной премией Президента Республики Беларусь деятелям культуры и искусства. Он неоднократно принимал участие в благотворительных акциях — в частности, для организации «SOS» — Детская деревня Боровляны» (последний раз в мае 2017 г., уже будучи тяжело больным).

Владимиру Кожуху как художнику, несмотря на его скромный характер, было подвластно все. Им сделано очень много знаковых произведений. Он проявил себя большим новатором и импровизатором, многогранным творцом и в первую очередь глубоко национальным художником со своим отличительным философским видением мира. В его обширном разноплановом творческом наследии, которое составляет единый живописный цикл, звучат авторская мелодия доброты и мечтаний, дух веры, света и чистоты, что прошли через его сердце и навсегда запечатлены им на полотнах.

Владимир Прокопцов,
кандидат искусствоведения

here are not so many craftsmen in the history of Belarusian fine arts whose work as early as in their youth loudly sides with the art space of the country and attracts colleagues' attention. In the late 1970s Uladzimir Kozhukh's pictures, which were presented at the republican and All-Union exhibitions, had clearly testified a future infinite talent of a young artist from Belarusian Palesye.

Uladzimir wanted to become an artist since he was a child. His mother occupation influenced him greatly. She embroidered perfectly and this miracle sank deep into the mind of the boy. Then, later in life, he would start extending the code of a native Belarusian embroidered shirt to his picturesque canvases. The first drawings were on the pieces of wall-paper in the house, then at school a teacher of drawing-Mikalai Baradzinchyk, considered in him a talent of a future artist and supported him by pieces of advice. In the early 1960s Uladzimir attended three art studios at the same time in his hometown Drahichyn — such was young man's want to become an artist.

The first child's drawings outdoors and colourful landscapes of native Palesye would always accompany him in his work and over time he would create his "ornamental" landscape: "Rhythm, reports of images, contrast combinations of local colours are at the heart of his graphic scheme. All that is characteristic of embroidery and weaving on the edges of traditional Rushnyks

¹ *Гаранская Таццяна. Заклінанне рэчаіснасці. Этнамадэрн Уладзіміра Кожуха // Мастацтва. 2013. № 9. С. 20.*

(ritual cloth) or in the ornament of Slutsk Belts”¹. It distinguishes his works from the works by the senior artists — V. Tsvirka, L. Schamialyow, V. Hramyka, P. Maslenikau, M. Savitsky, M. Dantsyg, I. Ray, I. Karaseu.

Uladzimir Kozhukh (1953—2017) is an Honoured Artist of the Republic of Belarus, excellent painter and aesthetic colourist who perfectly knew the drawing. Design completeness, generality of images, philosophicity and metaphoricalness of author’s thinking are peculiar to his artistic paintings. He possessed not only the technique of narrative paintings, but also a landscape, still-life, portrait... But behind this masterful ease were long-term artistic education and everyday, without days off and holidays, hard work of the author at the easel alone with an empty canvas.

Uladzimir got a good artistic education by senior famous artists during studying at the Minsk art school named after A. Glebau which he brilliantly graduated in 1972. In 1978 he graduated a painting department of Belarusian State Artistic-Theatrical Institute with a great success. Unlike some course-mates he very attentively listened to his teachers’ pieces of advice and spoke with warmth about Peter Krohaleu, Chaim Liushitz, Barys Arakcheeu, Mai Dantsyg. Having defended a graduation thesis “Harvest festival” on “perfect”, since 1981 the artist actively participates in republican and All-Union exhibitions and in four years enters into the Belarusian Artist’s Union. Back at that time such artists as Mai Dantsyg and Jauhien Zaytsau had noted an unusual talent of Uladzimir Kozhukh.

By invitation of a famous chairman of the collective farm “Rassvet” Vasil Staravoytau as the best Institutes’ graduate, Uladzimir heads an art studio in Myshkavichy village Palace of Culture. But after a while he makes the final choice: together with a young family he changes smart living conditions in a free collective-farm cottage, moving into his wife parents’ apartment in Minsk and decides to improve professional skill even more. In 1981 the artist files documents on a competitive basis to the USSR Academy of Arts art studios in Minsk under the direction of people’s artist of the USSR M. A. Savitsky.

“During studying at the Institute he put his best foot forward as a talented student in the main disciplines. He was making progress in drawing, painting and design. He is very hard-working, energetic. He usually presented a set of works for semestral viewings. At the end of each semester his works were selected for a methodical fund of the Institute. For diligence in study U. Kozhukh had an opportunity to organize his personal exhibition in the Institute” — so wrote to M. A. Savitsky in characteristic-recommendation for Uladzimir Kozhukh’s entering the art studios of the USSR Academy of Arts P. S. Krohaleu, who was the head of the painting department in Artistic-Theatrical Institute. His friends V. Alsheuski, V. Dubrava, A. Ksyandzou, F. Yanushkevich were taking exams and then studying together with him. This is the place where the artist would worthily pass “Savitsky’s universities”, having realized not only the fundamental laws of art, but also an attitude toward art as to responsible daily work as exemplified by his teacher. In the same way all the further artistic life of Uladzimir Kozhukh would be devoted only to art- from morning till late night in a workroom, without days off and holidays.

In 1981 Uladzimir Kozhukh’s painting “June. 1941.” became the first success and public recognition of the artist. For this work, he was given the first award of the Central Committee of the All-Union Leninist Young Communist League at the All-Union exhibition in Moscow. A classical design and the colour of the canvas on which three women carry a young wounded soldier away from the battlefield testified to the high professional level of the young artist despite certain influence of his teacher. It was the first step of Uladzimir Kozhukh into the great art. This is because the painting somehow reminded of biblical scenes and the young artist could find an unusual solution of the topic of war, that was not typical at that time.

Since 1983 Uladzimir Kozhukh works diligently and walks along his artistic path with a firm tread, taking an active part in republican and All-Union exhibitions. In 1989 he was awarded an honorary diploma of the USSR Academy of Arts for a series of paintings about Belarusian Madonna fate, which

included such picturesque works as “Pain”, “Still live and live”, “On Trinity”. Uladzimir tries to give an absolutely different artistic and figurative meaning to the image of Belarusian mother, which would be full of kindness and uplift, extending away from the epoch of representational portrait and concentrating his idea of it on the poetics of popular art.

During this period the artist creates an excellent cycle of artistic paintings including some devoted to the Belarusian landscape with its boundless fields and hills, herds of cattle and river banks, which are familiar since childhood. An allegoric image of a working mother is usually set against their background. The author doesn't conceive them straightforwardly—they are full of complicated associations and philosophical reasoning, that begin on paganism time. In simple picturesque designs like “Field”, “Native, clear, fair”, “Three fields”, “Pakrou”, “Flower girl” the author fills his canvases with an absolute semantic and colour poetics, as if encrypts nation's code.

With the course of time Uladzimir Kozhukh's work gains a great social-artistic and philosophic meaning. The artist successfully realizes his excellent knowledge and skills in a social topic — in a series of artistic paintings and drawings of “Chernobyl album”, which he started in 1986 at the scene together with the group of his colleague-artists. At the “Chernobyl tragedy” exhibition, which was held in Arts Palace in 1987, people were struck by his works — “Goodbye home” (1987), “Nostalgia” (1987), “Security guard” (1987), “Guide” (1987) and especially a painting “Unglued”, in which the artist shows an expressive lifestyle of a man with his helplessness in the face of radiation, that carries unseen poisonous clouds to the man's eye and makes people leave their home. Uladzimir spent some time in Chernobyl Exclusion Zone, in settled out Belarusian villages embodying the great tragedy of native people which remained in his heart in drawings and drafts.

His painting “Cleanup” (1987) sounds highly symbolic and has an allegorical accord. Two firefighters are set against a light background of church and try to clean a spiritual sanctuary of radiation. Despite its fragmentarity,

dynamics, movement and active perspective are felt in this work by means of two contrastive figures in camouflage smocks. They are standing around the image of Holy Mother with Jesus Christ on the stairs above the closed doors. Ocher-red image forms a dominant idea of the painting — it seems that firefighters are trying not only to clean the church of radiation, but also to clean our souls of a great lapse from virtue. In 1991 Uladzimir Kozhukh was awarded the prize of Belarusian Federation of Trade Unions for a cycle of artistic paintings named “A black true story of Chernobyl”. A part of his works was exhibited during the 45th UN General Assembly session and had a great international success. Later some works from this cycle were donated to the Brahın Museum of Local Lore.

In 1994 Uladzimir Kozhukh took part in the first international plein-air festival named after M. Shagal. An independent jury awarded him a special prize from joint-stock commercial bank “Belarus”. It was the publication of a personal catalogue of his works and I count myself lucky to announce it in the opening article. It was an acknowledgment of his talent internationally.

Elated by success, the artist works even more diligently in three different genres. It seems that he could work with all kinds of topics. The topic of the past war was especially exciting for him and he tried to reflect it not straightforwardly, showing all the seriousness of Belarusian partisans and their families struggle and life in the forests and bogs during the German occupation, but through the imaginative-psychological completeness of characters and figurative-compositional perfection of the work (“Forest school”, 1985) — from a young teacher with books and a globe to adult men, who put the last shaved floor boards and a boy in a light door opening against the forest and armed partisans...

The topic of Afghanistan also should not go unnoticed. It has gone through the artist's work. At first organizers didn't want to take his picturesque canvas “By the Order of the Red Star” (1986—1987) to the exhibition — so great was the wave of tragedy in it and so ingeniously was it resolved by the young artist

for that time. He reveals the tragicalness of the situation through a deep psychologism and dynamics of parents figures, who lost their son in a far-away Afghanistan.

In 2015 the artist tries to move to a new level of understanding the topic of past wars, military conflicts, participation of our fraternal Slavic peoples in it and remembrance of victims. In artist's work "Vanya, Ivanka, Ivan" (2015) he finds an absolutely different artistic vein as opposed to the severe style of his teachers and colleagues — contributes a higher lyrical note to the artistic, tragic solution of the design: three young soldiers at meal with a white towel, loaf of bread and three remembrance glasses, that like brothers forever raised together over the native village landscape.

Many works by Uladzimir Kozhukh are devoted to the topic of national renaissance, the topic of Christianity, national holidays that are dear to him since childhood. Not without reason the image of the native Drahichyn church appears in many of his picturesque works. More than 30 picturesque canvases were presented in the art gallery of BSU Theology Institute in 2013. They were created by the artist during different periods, but all they are united by the same topic — "The light of soul". The series of designs "At Easter", "At Christmas", "On Trinity", "Savior of the Apple Feast Day" are devoted to Eastern Orthodox holidays. Each work impresses not only by a great general spiritual completeness, but also by uniqueness, colour-compositional solution of each of them. The work "Devotion" which was overseen by the artist already in his childhood should be noted from this cycle. It amazes by its warmth and the symphony of kindness: a pregnant woman with eyes closed holds the prayer book in her hands and asks God for good for her family and future child... The figure of Belarusian Madonna looks very emotional and artistically perfect against the background of a dark starry sky in light colours and expressive style.

In the early 1990s Kozhukh asserted himself as a mature artist, artist-innovator, and modernist. Semantics of his artistic paintings originates from Be-

larusian antiquity, maternal folk songs and Rushnyks, Belarusian sacred art. The work "Beginnings" (1994), where three women near a fountain symbolize not only fraternal peoples, but also the image of three Madonnas, who went down from the holy icons — is a shining example of authorial ethnomodernism. It concerns also a narrative-topical painting "Yakub Kolas" (triptych 2007), where our poet is illustrated in three guises — not only as a classical poet, but also as a descendant, a citizen of his motherland, who has preserved his historical roots and communication with dear land.

A picturesque melodics of ethnomodernism is characteristic of Uladzimir Kozhukh's canvases, that are devoted to the topic of women and is full of original unique tone. A lyrical line going alongside with astonishing women characters, that admire not only by their beauty, harmony but also fill every work with light poetry of winged sentiments became typical for the author: "Flower girl" (2002), "Like a bird" (1999), "October. Road. Rain" (2011) etc.

Especially enraptures a glamorous, picturesque sense of plastics of the artist in the works, generally devoted to the characters of women in tune with the nature landscape melodics from the series "Flora": "Careful Flora" (2001), "Pigeon's milk" (1999), "Girl in white" (1994), "Springlet" (1997), "Flora" (1998), "Flood" (1998), "Ablution. Flora" (2003), "The songs of autumn" (2002), "The songs of spring" (1998), "Flora. South" (1997). Except the characters of hard-working women — "Flower girl", "Girrolles", "She, that stays in the water", and also a cycle of works with Flora-woman, a special place belongs to the topic of "Artist and Muse", fair one — the symbol of everything primal and immortal: "Master" (1994), "She, that lies on the hills" (2002), "Eva" (2005), "Pink evening" (1992), "Evening song" (1994).

The works, where the artist delicately, with consummate skill models a woman body, as well as naked, with elongated proportions against the landscape are full of especially delicate figurative-compositional melodics. This fact adds them a highly-artistic aesthetic appeal as to the work of art. It is one

more his talented artistic guise, which is invented by the author or creatively interpreted by him from antique culture. Among the generalized female characters we involuntarily find author's comparison with the characters of fairy maidens which are also borrowed from the national carpets and closely connected with Belarusian folklore. There is a wish to particularly note a unique work "Portrait of Alena Kish" (2006) embodying a huge spiritual energetics of both artist's archetype herself and her work — the carpet, that are organically united compositionally and graphically in the one unit.

Uladzimir Kozhukh, in our opinion, by his work managed to slightly open the mystery of Alena Kish's artistic heritage and to show the beauty of the artist herself, that nobody could do before him.

The picturesque designs, devoted to contemporary artists, with whom Uladzimir had being on friendly terms for a long time and knew them well should also be noted. "Portrait of Uladzimir Prakaptsou" (2016) and also "Open. Maryna and Mikalai Isaenka" (1989). These canvases are filled with warmth and kindness of the author, that he always willingly shared with everyone.

Recently Uladzimir Kozhukh went to considerable lengths, that concerns the creation of a series of outstanding scientists portraits for the presidium of The National Academy of Sciences of Belarus. Many of them had to be reconstructed according to the photos and engravings of different epochs, but despite their representational character, each of them is full of a deep imaginative-psychological meaning and realized at a high art level. In order to reveal their characters, the author had to work a lot with the relevant documents. The portrait of M. A. Savitsky-academician-artist and Uladzimir Kozhukh's teacher, to whom his talented apprentice was grateful all the creative life for "life institutes" stands out notably. The portrait is made in a warm colour against an ornamental background of Belarusian carpet with a loaf of bread on the table and Second World War weapon, that reminds of the subjects of the famous works by this brilliant artist.

In 2014, Uladzimir Kozhukh was awarded the Special Prize of the President of the Republic of Belarus for cultural and art workers. He took part in charity events many times- for instance for «“SOS” — Детская деревня Боровляны» (SOS-Baraulany children's village). For the last time it was in May 2017, when he was already seriously ill.

Despite his humble character, Uladzimir Kozhukh was capable of everything as an artist. Many significant works were created by him. He showed himself as a great innovator and improvisator, multi-faceted author and primarily a deeply-national artist with his own unique philosophic outlook. The author's melody of kindness and dreams, spirit of belief, light and purity that passed through his heart and are forever embodied on his canvases are in his great heritage, which compiles a united painterly cycle.

Uladzimir Prakaptsou,
art history PhD

Чэрвень. 1941 год. 1981

Июнь. 1941 год. 1981

June. 1941. 1981

Крыніца. 1987

Источник. 1987

Spring. 1987

Сакральны матыў. 2012
Сакральны мотыв. 2012
Sacral motive. 2012

Зачарованная поўня. 2009

Очарованная луна. 2009

Fascinated moon. 2009

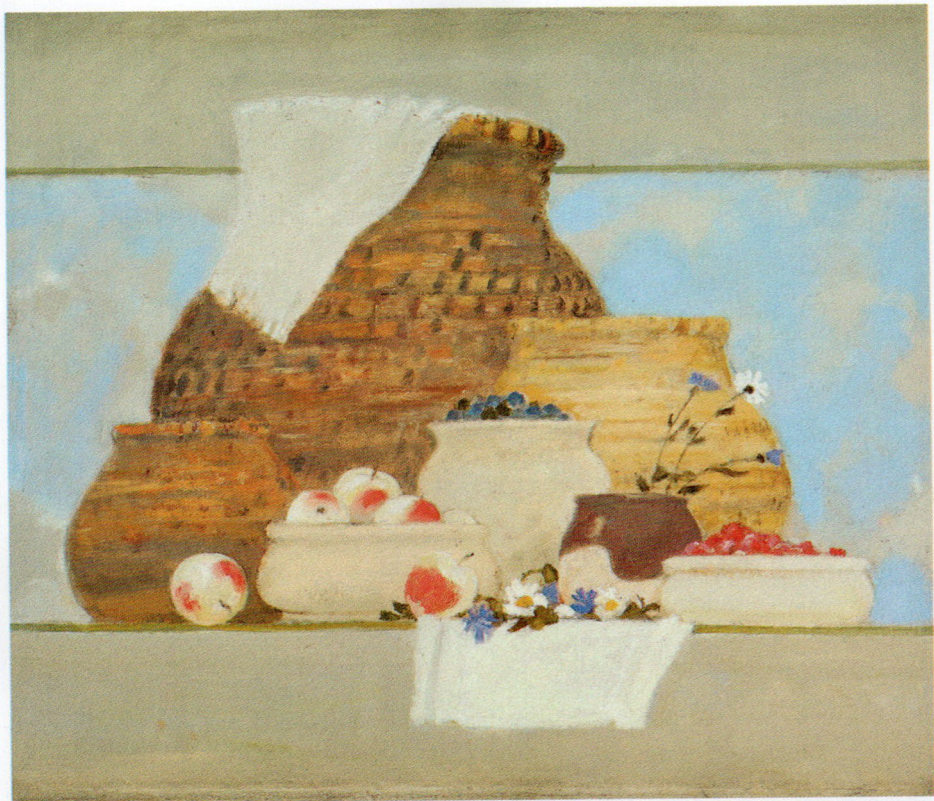
Зачарованы. 2011
Очарованный. 2011
Fascinated. 2011

Ачышчэнне. 1987

Очищение. 1987

Cleanup. 1987

Жнівень. 2014

Август. 2014

August. 2014

Зорны збор. 2009
Звездный сбор. 2009
Star gathering. 2009

Паша. 2005

Приданое. 2005

Dowry. 2005

Выкананне жаданняў. 2010
Исполнение желаний. 2010
Accomplishment of desires. 2010

Аголеная. 2013
Обнаженная. 2013
Nude. 2013

Нацюрморт з вышыўкай. 2013
Natюрморт с вышивкой. 2013
Still life with embroidery. 2013

Карміцелька. 2011
Кормилица. 2011
Breadwinner. 2011

Калодзеж. 2006

Колодец. 2006

Well. 2006

Чай з лімонам. 2006
Чай с лимоном. 2006
Tea with lemon. 2006

Дзяўчынка ў белым. 1999

Девочка в белом. 1999

A girl in white. 1999

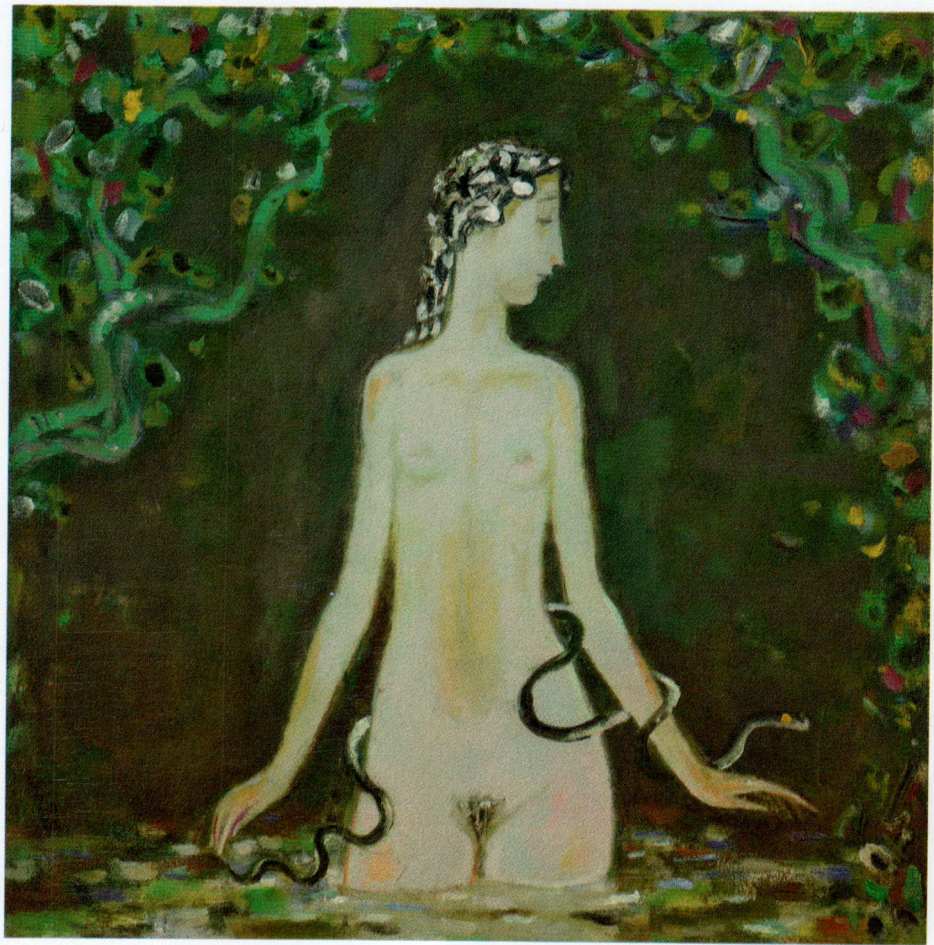
Купалле. 2001
Купалле. 2001
Kupala Night. 2001

Аўтапартрэт з Флорай. 1994
Автопортрет с Флорой. 1994
Self-portrait with Flora. 1994

Песні весни. 1998
Песни весны. 1998
The songs of spring. 1998

Ева. 2005

Ева. 2005

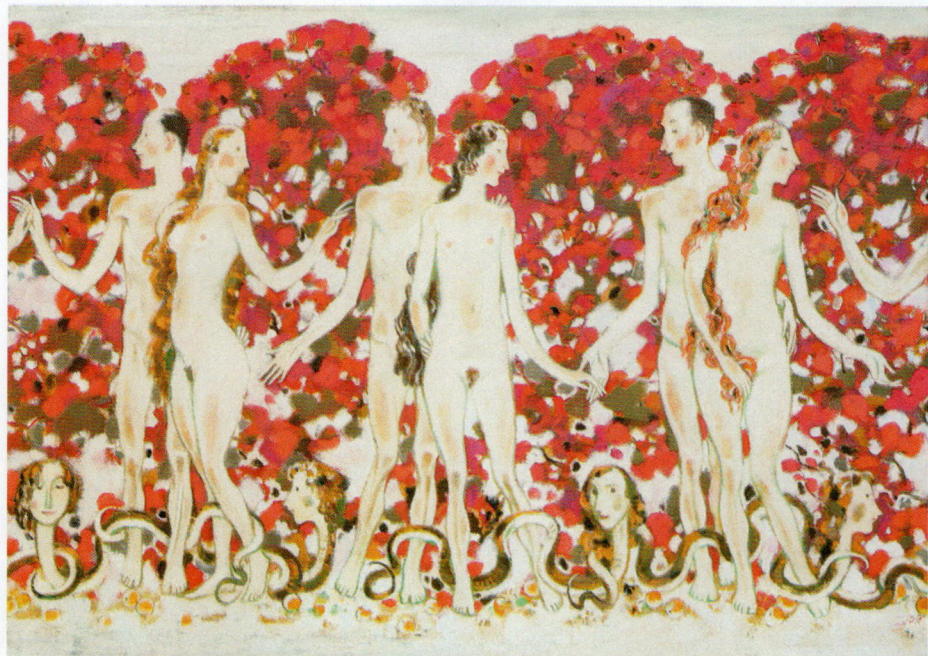
Eve. 2005

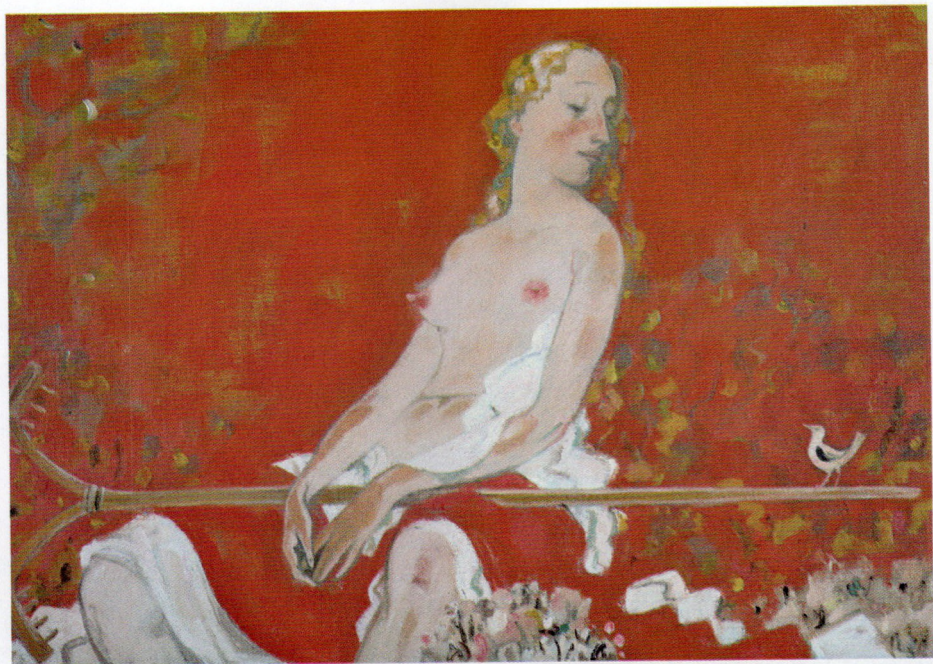
Роднае, чыстае, светлае. 2011

Родное, чистое, светлое. 2011

Native, clear, fair. 2011

Спакуса. 2008
Искушение. 2008
Temptation. 2008

Поўдзень. 2009
Полдень. 2009
Midday. 2009

Боль. 1988

Боль. 1988

Pain. 1988

Малітва. 2011

Молитва. 2011

Prayer. 2011

Вясенняе танга. 2013
Весеннее танго. 2013
Spring tango. 2013

Бабіна лета. Сёстры. 1999—2013

Бабье лето. Сестры. 1999—2013

Summer of a country woman. Sisters. 1999—2013

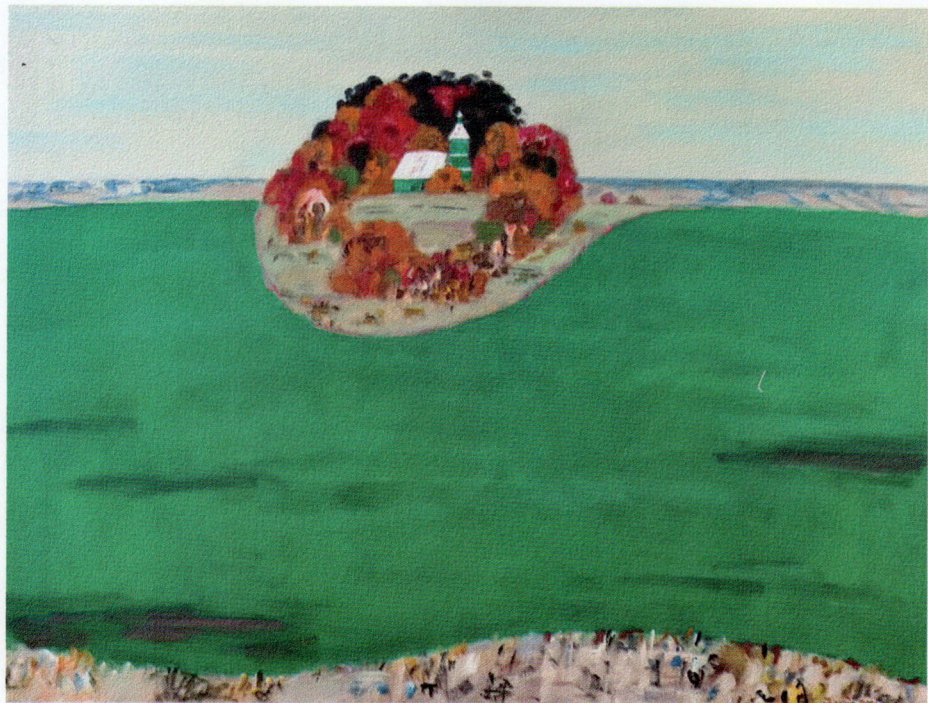
Поле. 2007

Поле. 2007

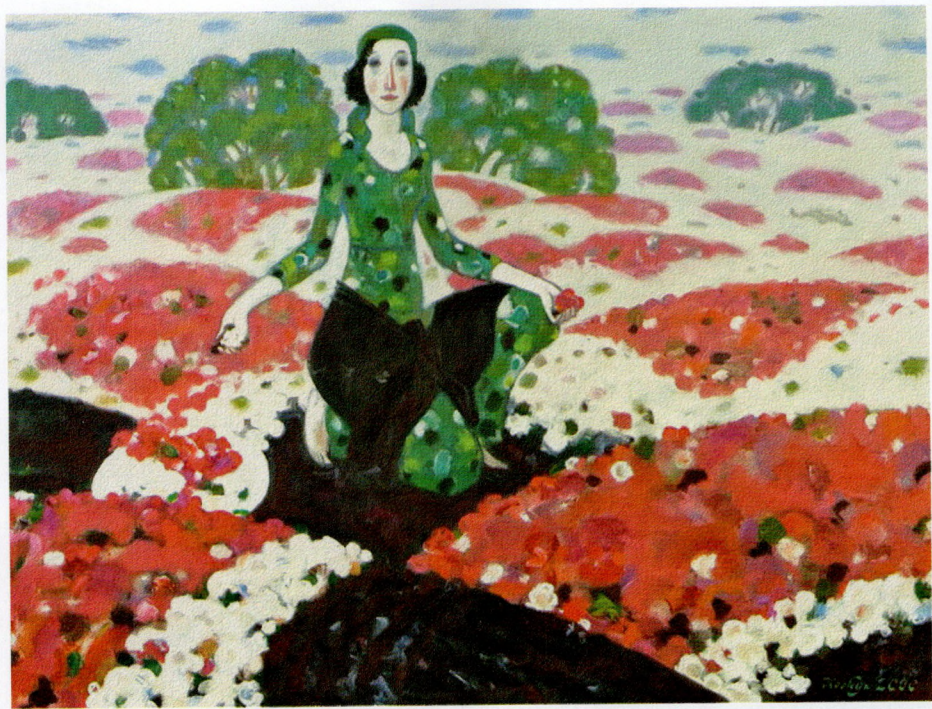
Field. 2007

Зімні дзень. 2013
Зимний день. 2013
Winter day. 2013

Цішыня. 2004
Тишина. 2004
Silence. 2004

Кветачніца. 2000
Цветочница. 2000
Florist. 2000

Лесная школа. 1985
Лесная школа. 1985
Forest school. 1985

Хлеб. 2013

Хлеб. 2013

Bread. 2013

Прастор. Марына і Мікалай Ісаенкі. 1989
Простор. Марина и Николай Исаенки. 1989
Open. Maryna and Mikalai Isaenka. 1989

Залатая пара. 2013
Золотая пора. 2013
Gold season. 2013

Ціхі вечар. 2002
Тихий вечер. 2002
Quiet evening. 2002

Портрет У. И. Пракаптова. 2016
Портрет В. И. Прокопцова. 2016
Portrait of U. I. Prakaptsov. 2016

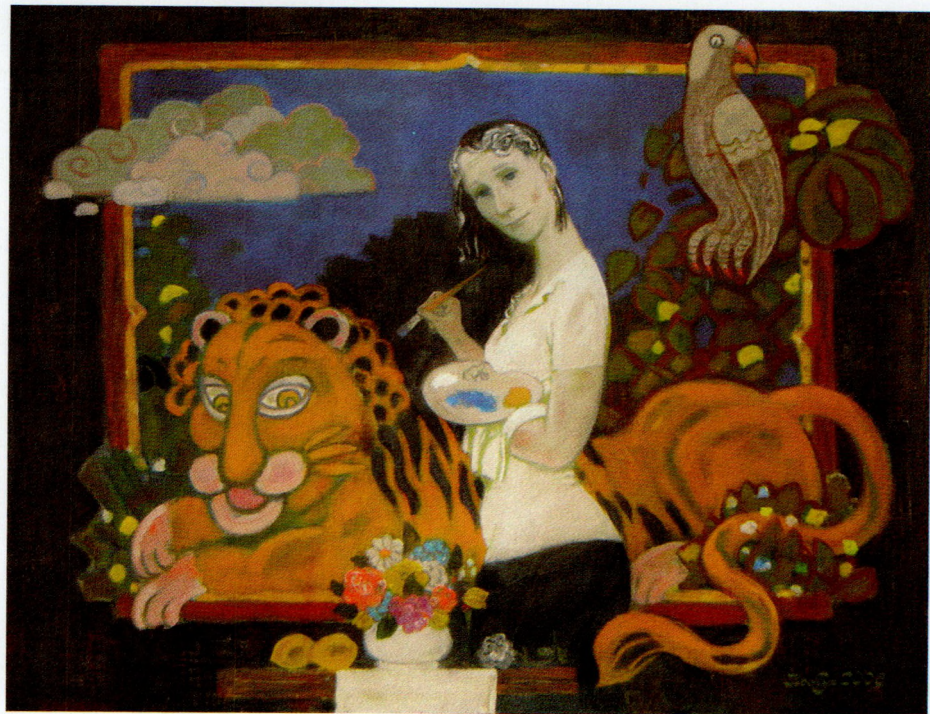
Янка, Іванка, Іван. 2015

Янка, Иванко, Иван. 2015

Yanka, Ivanka, Ivan. 2015

Сын. 2005
Сын. 2005
Son. 2005

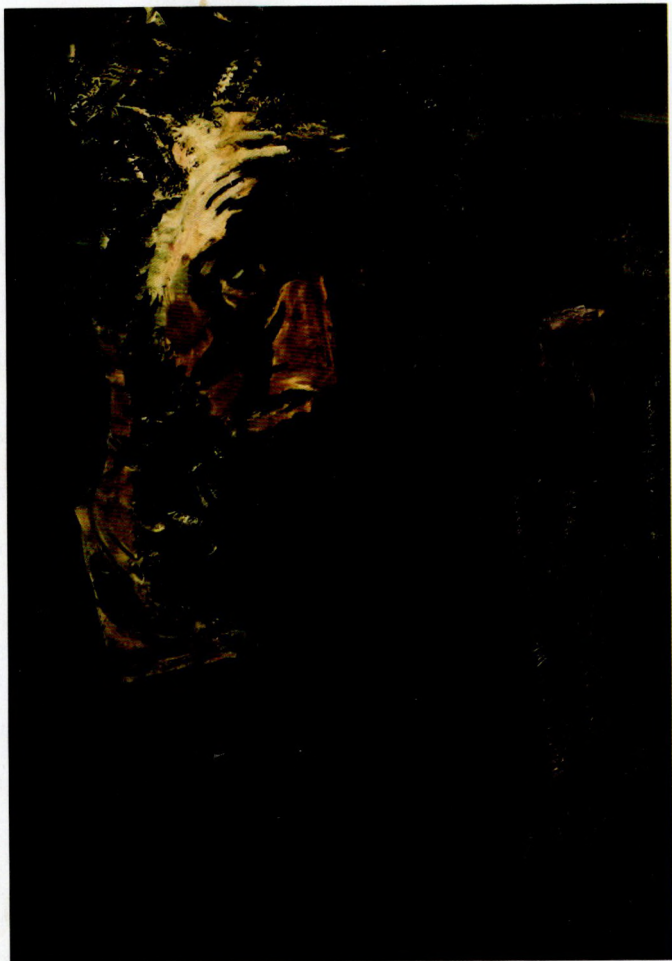
Партрэт Алены Кіш. 2006
Портрет Алены Киш. 2006
Portrait of Alena Kish. 2006

Якуб Колас. 2007
Якуб Колас. 2007
Yakub Kolas. 2007

Партрэт М. А. Савіцкага. 2017
Портрет М. А. Савицкого. 2017
Portrait of M. A. Savitsky. 2017

Аўтапартрэт. 1991

Автопортрет. 1991

Self-portrait. 1991

Спіс ілюстрацый Список иллюстраций List of illustrations

- 31 Чэрвень. 1941 год. 1981. *Палатно, алей*. Месцазнаходжанне твора невядома.
Малюнак ўзяты з сайта <http://soc-realizm.ru>
Июнь. 1941 год. 1981. *Холст, масло*. Местонахождение произведения неизвестно.
Изображение взято с сайта <http://soc-realizm.ru>
June. 1941. 1981. *Canvas, oil*. The location of the work is unknown. The image is taken from <http://soc-realizm.ru>
- 32 Крыніца. 1987. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь
Источник. 1987. *Холст, масло*. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь
Spring. 1987. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus
- 33 Сакральны матыў. 2012. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Сакральный мотив. 2012. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Sacral motive. 2012. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 34 Зачараваная поўня. 2009. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь
Очарованная луна. 2009. *Холст, масло*. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь
Fascinated moon. 2009. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus
- 35 Зачараваны. 2011. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь
Очарованный. 2011. *Холст, масло*. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь
Fascinated. 2011. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus

- 36 Ачышчэнне. 1987. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Очищение. 1987. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Cleanup. 1987. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 37 Жнівень. 2014. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Август. 2014. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
August. 2014. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 38 Зорны збор. 2009. *Палатно, алей. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь*
Звездный сбор. 2009. *Холст, масло. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь*
Star gathering. 2009. *Canvas, oil. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus*
- 39 Пасаг. 2005. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Приданое. 2005. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Dowry. 2005. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 40 Выкананне жаданняў. 2010. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Исполнение желаний. 2010. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Accomplishment of desires. 2010. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 41 Аголеная. 2013. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Обнаженная. 2013. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Nude. 2013. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 42 Нацюрморт з вышыўкай. 2013. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Натюрморт с вышивкой. 2013. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Still life with embroidery. 2013. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 43 Карміліца. 2011. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Кормилица. 2011. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Breadwinner. 2011. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 44 Калодзеж. 2006. *Палатно, алей. З калекцыі сям'і*
Колодец. 2006. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Well. 2006. *Canvas, oil. From the collection of the family*

- 45 Чай з лімонам. 2006. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Чай с лимоном. 2006. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Tea with lemon. 2006. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 46 Дзяўчынка ў белым. 1999. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Девочка в белом. 1999. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
A girl in white. 1999. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 47 Купалле. 2001. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Купалле. 2001. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Kupala Night. 2001. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 48 Аўтапартрэт з Флорай. 1994. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Автопортрет с Флорой. 1994. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Self-portrait with Flora. 1994. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 49 Песні вясны. 1998. *Палатно, алей*. З карпаратыўнага збору ААТ «Прыёрбанк»
Песни весны. 1998. *Холст, масло*. Из корпоративного собрания ОАО «Приор-банк»
The songs of spring. 1998. *Canvas, oil*. From the corporate collection of ОАО Prior-bank (open joint-stock company)
- 50 Ева. 2005. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Ева. 2005. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Eve. 2005. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 51 Роднае, чыстае, светлае. 2011. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь
Родное, чистое, светлое. 2011. *Холст, масло*. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь
Native, clear, fair. 2011. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus
- 52 Спакуса. 2008. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Искушение. 2008. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Temptation. 2008. *Canvas, oil*. From the collection of the family

- 53 Поўдзень. 2009. *Палатно, алей*. З калекцыі сям’і
Полдень. 2009. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Midday. 2009. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 54 Боль. 1988. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь
Боль. 1988. *Холст, масло*. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь
Pain. 1988. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus
- 55 Малітва. 2011. *Палатно, алей*. З карпаратыўнага збору ААТ «Прыёрбанк»
Молитва. 2011. *Холст, масло*. Из корпоративного собрания ОАО «Приорбанк»
Prayer. 2011. *Canvas, oil*. From the corporate collection of ОАО Priorbank (open joint-stock company)
- 56 Вясенняе танга. 2013. *Палатно, алей*. З калекцыі сям’і
Весеннее танго. 2013. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Spring tango. 2013. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 57 Бабіна лета. Сёстры. 1999—2013. *Палатно, алей*. З калекцыі сям’і
Бабье лето. Сестры. 1999—2013. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Summer of a country woman. Sisters. 1999—2013. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 58 Поле. 2007. *Палатно, алей*. З калекцыі сям’і
Поле. 2007. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Field. 2007. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 59 Зімні дзень. 2013. *Палатно, алей*. З калекцыі сям’і
Зимний день. 2013. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Winter day. 2013. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 60 Цішыня. 2004. *Палатно, алей*. З калекцыі сям’і
Тишина. 2004. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Silence. 2004. *Canvas, oil*. From the collection of the family

- 61 Кветачніца. 2000. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Цветочница. 2000. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Florist. 2000. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 62 Лясная школа. 1985. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея
Рэспублікі Беларусь
Лесная школа. 1985. *Холст, масло*. Из собрания Национального художественно-
го музея Республики Беларусь
Forest school. 1985. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Museum of
the Republic of Belarus
- 63 Хлеб. 2013. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Хлеб. 2013. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Bread. 2013. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 64 Прастор. Марына і Мікалай Ісаенкі. 1989. *Палатно, алей*. З прыватнай калекцыі
Простор. Марина и Николай Исаенки. 1989. *Холст, масло*. Из частной коллекции
Open. Maryna and Mikalai Isaenka. 1989. *Canvas, oil*. From a private collection
- 65 Залатая пара. 2013. *Палатно, алей*. З карпаратыўнага збору ААТ «Прыёрбанк»
Золотая пара. 2013. *Холст, масло*. Из корпоративного собрания ОАО «Приор-
банк»
Gold season. 2013. *Canvas, oil*. From the corporate collection of ОАО Priorbank
(open joint-stock company).
- 66 Ціхі вечар. 2002. *Палатно, алей*. З калекцыі сям'і
Тихий вечер. 2002. *Холст, масло*. Из коллекции семьи
Quiet evening. 2002. *Canvas, oil*. From the collection of the family
- 67 Партрэт У. І. Пракапцова. 2016. *Палатно, алей*. З прыватнай калекцыі
Портрет В. И. Прокопцова. 2016. *Холст, масло*. Из частной коллекции
Portrait of U. I. Prakaptsov. 2016. *Canvas, oil*. From a private collection
- 68 Янка, Іванка, Іван. 2015. *Палатно, алей*. Са збору Нацыянальнага мастацкага
музея Рэспублікі Беларусь
Янка, Иванко, Иван. 2015. *Холст, масло*. Из собрания Национального художе-
ственного музея Республики Беларусь
Yanka, Ivanka, Ivan. 2015. *Canvas, oil*. From the collection of the National Art Muse-
um of the Republic of Belarus

- 69 Сын. 2005. *Палатно, алей. 3 калекцыі сям'і*
Сын. 2005. *Холст, масло. Из коллекции семьи*
Son. 2005. *Canvas, oil. From the collection of the family*
- 70 Партрэт Алены Кіш. 2006. *Палатно, алей. Са збору гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Заслаўе»*
Портрет Алены Киш. 2006. *Холст, масло. Из собрания историко-культурного музея-заповедника «Заславье»*
Portrait of Alena Kish. 2006. *Canvas, oil. From the collection of the History and Culture museum-reserve «Zaslauje»*
- 71 Якуб Колас. 2007. *Палатно, алей. Са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь*
Якуб Колас. 2007. *Холст, масло. Из собрания Национального художественного музея Республики Беларусь*
Yakub Kolas. 2007. *Canvas, oil. From the collection of the National Art Museum of the Republic of Belarus*
- 72 Партрэт М. А. Савіцкага. 2017. *Палатно, алей. Са збору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі*
Портрет М. А. Савицкого. 2017. *Холст, масло. Из собрания Национальной академии наук Беларуси*
Portrait of M. A. Savitsky. 2017. *Canvas, oil. From the collection of the National Academy of Sciences of Belarus*
- 73 Аўтапартрэт. 1991. *Палатно, алей. Са збору грамадскага аб'яднання «Беларускі саюз мастакоў»*
Автопортрет. 1991. *Холст, масло. Из собрания общественного объединения «Белорусский союз художников»*
Self-portrait. 1991. *Canvas, oil. From the collection of the public association «Belarusian Union of Artists»*

Навукова-папулярнае выданне
Славутыя мастакі з Беларусі

УЛАДЗІМІР КОЖУХ
ВЛАДИМИР КОЖУХ
ULADZIMIR KOZHUKH

Складальнік **Пракапцоў** Уладзімір Іванавіч
На беларускай, рускай і англійскай мовах

Рэдактар А. А. Садоўская
Пераклад на англійскую мову Г. І. Самасейка
Мастацкі рэдактар Н. Р. Агародная
Тэхнічны рэдактар С. Л. Печанёва
Стылістычныя рэдактары Н. Г. Баранова, Г. І. Самасейка

Падпісана да друку 14.11.2018. Фармат 60×70 ¹/₁₆.

Папера мелапаная. Друк афсетны.

Ум. друк. арк. 3,9. Ул.-выд. арк. 4,5. Тыраж 500 экз. Заказ 859.

12+

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецтва «Беларусь».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/4 ад 09.07.2013.
Пр. Пераможцаў, 11, 220004, Мінск, Рэспубліка Беларусь. <http://belarusbook.by>
Адкрытае акцыянернае таварыства «Паліграфкамбінат імя Я. Коласа».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/3 от 10.09.2018.
Вул. Каржанеўскага, 20, 220024, Мінск, Рэспубліка Беларусь.

ISBN 978-985-01-1278-1

9 789850 112781

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЎКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Славутыя мастакі з Беларусі
Знаменитые художники из Беларуси
Famous artists from Belarus

І. ХРУЦКІ	І. БАСАЎ
В. ВАНЬКОВІЧ	У. СТЭЛЬМАШОНАК
В. БЯЛЫНІЦКІ-БІРУЛЯ	М. МІХАЛАП
Я. ДРАЗДОВІЧ	Ф. РУШЧЫЦ
С. ЖУКОЎСКІ	В. ЖОЛТАК
В. ЦВІРКА	Я. МАЙСЕЕНКА
А. АСТАПОВІЧ	Н. ВОРАНАЎ
М. ФІЛПОВІЧ	А. БАРХАТКОЎ
П. МАСЛЕНІКАЎ	Р. КУДРЭВІЧ
М. САВІЦКІ	Н. ОРДА
Я. КРУГЕР	А. МАЛІШЭЎСКІ
А. КАШКУРЭВІЧ	І. АХРЭМЧЫК
Л. АЛЬПЯРОВІЧ	У. КОЖУХ
А. ГАРАЎСКІ	Г. ВАШЧАНКА

Выдавецтва
«Беларусь»